

Жук В. М.

*доктор економічних наук, професор, академік НААН України,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Україна;
e-mail: zhuk@faaf.org.ua; ORCID ID: 0000-0003-1367-5333*

Шерстюк О. Л.

*доктор економічних наук, доцент,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Україна;
e-mail: osherstiuk@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9866-511X*

Бездушна Ю. С.

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Україна;
e-mail: bezdushna@vipo.biz.ua; ORCID ID: 0000-0002-5924-0805*

ОСНОВИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО АЛГОРИТМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Анотація. Обґрунтовано обліково-інформаційний алгоритм розвитку сільських територіальних громад в Україні, що включає порядок інвентаризації ресурсного та економічного потенціалу, реалізація якого забезпечить інформаційну базу для розроблення інвестиційного паспорта територіальної громади і подальшого зростання її інвестиційної привабливості. Оцінено сучасний стан інформаційного забезпечення про ресурсний та економічний потенціал у територіальних громадах і розкрито пропозиції щодо його поліпшення для формування належного інвестиційного іміджу території.

До складу об'єктів інвентаризації запропоновано включити: майно і кошти, що належать громаді (фінансово-майновий потенціал); об'єкти погосподарського обліку (людський потенціал регіону, погосподарська інвентаризація); об'єкти та суб'єкти підприємництва (підприємницькі ресурси громади — економічний потенціал); земельні та просторові ресурси громади (природний потенціал); природно-енергетичні ресурси території (природний потенціал: водні, лісові, корисні копалини); соціально-інфраструктурні об'єкти (соціально-інфраструктурний потенціал); об'єкти культурно-історичного значення (культурно-історичний потенціал).

Запропоновано структуру інформації для підготовки інвестиційного паспорта населеного пункту, який розробляють за результатами інвентаризації активів і ресурсного потенціалу територіальної громади.

Зазначено, що запропонований обліково-інформаційний алгоритм розвитку сільських територіальних громад є початковою складовою механізму обліково-інформаційного забезпечення капіталізації фінансово-економічного та просторово-природного потенціалу сільських громад. Його наступними кроками має стати розроблення і затвердження методик оцінки виявлених активів з метою постановки на баланс; розроблення рекомендацій щодо ведення їхнього бюджетного і господарського обліку; формування додатків до фінансової звітності та оновлення форм статистичної звітності.

Ключові слова: ресурсний потенціал, територіальні громади, інвентаризація, бухгалтерський облік, інвестиційна привабливість.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 1; бібл.: 20.

Zhuk V.

*Doctor of Economics, Professor, Academician of NAAS of Ukraine,
National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics», Ukraine;
e-mail: zhuk@faaf.org.ua; ORCID ID: 0000-0003-1367-5333*

Sherstiuk O.

*Doctor of Economics, Associate Professor,
National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics», Ukraine;
e-mail: osherstiuk@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9866-511X*

Bezdashna Y.
*Ph. D. in Economics, Senior Research Fellow,
National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics», Ukraine;
e-mail: bezdashna@vipo.biz.ua; ORCID ID: 0000-0002-5924-0805*

BASICS OF ACCOUNTING AND INFORMATION ALGORITHM FOR THE RURAL TERRITORIAL COMMUNITIES OF UKRAINE

Abstract. The accounting-informational algorithm of development of rural local communities in Ukraine is substantiated in the article. It includes an inventory procedure for economic potential, the realization of which will provide an information base for the development of an investment passport for local community and further increase of its investment attractiveness. As a result of evaluation of the current state of information support on the resource and economic potential in the local communities the suggestions for its improvement for the formation of the proper investment image of the territory are identified.

According to the results of the research it is proposed to recognize such objects of inventory as: the community's property and funds (financial and property potential); objects of economic accounting (human potential of region) objects and subjects of entrepreneurship (community's business resources); land, water, forest, natural-energy resources of community, minerals (natural potential); socio-infrastructure objects (socio-infrastructure potential); objects of cultural and historical significance (cultural and historical potential).

The structure of information for preparation of the investment passport of the settlement is proposed. The passport should be created based on results of the inventory of the local community assets and resource potential.

It is proved that the accounting-informational algorithm of development of rural local communities, which described in the article, is the initial component of the mechanism of accounting and information provision of capitalization of financial-economic and spatial-natural potential of rural communities. The next step should be the development and approval procedures of evaluation of the identifiable assets for the purpose to recognize in the balance sheet.

Keywords: resource potential, local communities, inventory, accounting, investment attractiveness.

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 1; bibl.: 20.

Жук В. Н.
*доктор экономических наук, профессор, академик НААН Украины,
Национальный научный центр «Институт аграрной экономики», Украина;
e-mail: zhuk@faaf.org.ua; ORCID ID: 0000-0003-1367-5333*

Шерстюк А. Л.
*доктор экономических наук, доцент,
Национальный научный центр «Институт аграрной экономики», Украина;
e-mail: osherstiuk@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9866-511X*

Бездушная Ю. С.
*кандидат экономических наук, старший научный сотрудник,
Национальный научный центр «Институт аграрной экономики», Украина;
e-mail: bezdashna@vipo.biz.ua; ORCID ID: 0000-0002-5924-0805*

ОСНОВЫ УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОГО АЛГОРИТМА РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН УКРАИНЫ

Аннотация. Обоснован учетно-информационный алгоритм развития сельских территориальных общин Украины, который включает порядок инвентаризации ресурсного и экономического потенциала, реализация которого обеспечит информационную базу для разработки инвестиционного паспорта территориальной общины и дальнейшего роста ее инвестиционной привлекательности. Оценено современное состояние информационного

обеспечения о ресурсном и экономическом потенциале в территориальных общинах и раскрыты предложения по его улучшению для формирования надлежащего инвестиционного имиджа территории.

Предложена структура информации для подготовки инвестиционного паспорта населенного пункта, что готовится по результатам инвентаризации активов и ресурсного потенциала территориальной общины.

Ключевые слова: ресурсный потенциал, территориальные общины, инвентаризация, бухгалтерский учет, инвестиционная привлекательность.

Формул: 0, рис.: 0; табл.: 1; библи.: 20.

Вступ. Важливою передумовою розвитку будь-якого регіону, території, громади є формування та ефективного використання її природного, ресурсного, економічного, демографічного соціально-культурного потенціалу. Основою такої ефективності є наявність повного та достовірного інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення бізнесу — система бухгалтерського обліку на рівні підприємства — досить опрацьоване, і багато дослідників присвятили цьому свої праці, як наукові, так і практичні. Разом з тим потребує розвитку та розроблення відповідних методик і практик вищий рівень інформаційного забезпечення управління — рівень територіальних громад. На першому етапі, враховуючи зміни адміністративно-територіального устрою України, актуальним питанням є формування достовірної інформаційної бази щодо наявного ресурсного та економічного потенціалу утворених та вже наявних територіальних громад.

Важливим завданням сьогодення є формування повної інформаційної бази для управління, спрямованої на чіткий і достовірний облік усього наявного потенціалу громади для залучення інвестицій до регіону і створення сприятливих та економічно вигідних умов життя і господарювання.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку регіонів досліджують М. Бутко, Н. Гавкалова, В. Геєць, Я. Жаліло, М. Кизим, Т. Клебанова, Ю. Манцевич, Т. Уманець та інші. Вивченням питань ресурсного потенціалу, у тому числі і в регіональному аспекті, займалися такі вчені, як: Н. Багров, Т. Безверхнюк, П. Беленький, В. Боров, З. Варналій, В. Воротін, М. Долішній, І. Дробот, Л. Зайцева, Е. Лібанова, Ю. Маршавін, О. Павлов, С. Тумакова, М. Хвесик, М. Чумаченко, О. Шаблій, В. Шевчук та ін.

Інформаційне забезпечення управління підприємствами, питання розвитку бухгалтерського обліку як його складової, досліджують класики облікової теорії та практики З.В. Гуцайлук, С.Ф. Легенчук, О.М. Петрук, Н.М. Малуґа, В.Ф. Палій, М.С. Пушкар та інші. Питання інвентаризації є базовими в усіх пропонованих наукою моделях аграрного устрою, капіталізації національного багатства, обігу земель сільськогосподарського призначення [1—7].

Як справедливо зазначають дослідники, неспіврозмірність природно-ресурсного потенціалу України і стандартів якості життя є чи не найголовнішим парадоксом нашої сучасності. Володіючи колосальними земельними, природно-просторовими, енергетичними ресурсами, ми не досягнули базового рівня економічної безпеки на інвестиційній привабливості (конкурентоспроможності) на міжнародній арені. Урегулювання цих суперечностей, а також поліпшення використання ресурсів держави і загалом її потенціалу вчені-управлінці вбачають у розвитку територіального управління, що пов'язано з реальним зміцненням місцевого самоврядування та підвищенням результативності регіональної політики [8]. Разом з тим мало хто звертає увагу на питання інформаційного забезпечення такого управління. На сьогодні утворені нові адміністративно-територіальні одиниці — об'єднані територіальні громади. Українці важливо мати достовірну та повну інформацію про те, яким потенціалом вони володіють та які можливості його використання в цілях розвитку території.

Мета статті — обґрунтування обліково-інформаційного алгоритму розвитку сільських територіальних громад, спрямованого на підвищення їхньої інвестиційної привабливості шляхом інвентаризації ресурсного та економічного потенціалу і формування інвестиційного паспорту громади.

У публікації узагальнено сучасний стан інформаційного забезпечення про ресурсний та економічний потенціал у територіальних громадах і розкрито пропозиції щодо його поліпшення для формування належного інвестиційного іміджу території.

Результати дослідження. Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади — тобто передання від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері. Законодавче підґрунтя для зміни системи влади та її територіальної основи сформовано 2014 року. Станом на 10 січня 2020-го в Україні створено 1 029 об'єднаних територіальних громад, у які об'єдналися 4 698 громад із населенням 11,7 мільйона людей [9].

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [10], передбачила передання значного обсягу повноважень до територіальних громад у тому числі і в частині управління та розпорядження фінансовими, майновими активами та ресурсами громади. Зокрема, для створення належних матеріальних та фінансових умов функціонування громад матеріальною основою місцевого самоврядування визначено майно, зокрема земля, що перебуває у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, району, області. Концепцією передбачено надання територіальним громадам права розпоряджатися земельними ресурсами в межах своєї території, об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм та більш ефективного надання публічних послуг населенню суміжних територіальних громад [10].

Своєю чергою, у статті 8 Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад», що ухвалений 2015 року, визначено, що об'єднана територіальна громада є правонаступником усього майна, прав і обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою. У разі об'єднання всіх територіальних громад одного району в одну об'єднану територіальну громаду все майно спільної власності територіальних громад такого району є комунальною власністю об'єднаної територіальної громади, а пов'язані з таким майном права і обов'язки належать об'єднаній територіальній громаді з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою [11].

Таким чином, місцеві громади набули широких повноважень розпоряджання своїм майном і ресурсами. Але поряд з цим і набули значної відповідальності щодо ефективного управління ними. Адже, окрім землі, майна, бюджету, будь-який регіон характеризується наявністю й інших ресурсів, які становлять його економічний, поселенський, природний, трудовий, соціальний, інформаційний, фінансовий потенціал. Тих ресурсів, які можуть бути ключовими у його розвитку, забезпечують певні переваги життя саме на цій території, створюють додаткові умови для ведення бізнесу, господарства тощо, на базі яких формується або вже сформований певний бренд регіону

Управління цим потенціалом починається з достовірного інформаційного забезпечення про його кількість, просторове розміщення та, в ідеалі, про його вартість, теперішню і потенційну. Особливо актуальне питання інформаційного забезпечення щодо ресурсного та економічного потенціалу громади в аспекті підвищення інвестиційної привабливості регіону, визначення напрямів його ефективного залучення в господарський та соціально-інфраструктурний розвиток громади.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 856 затверджено Порядок і Методику проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [12]. Вони передбачають періодичне відстеження відповідних індикаторів розвитку регіонів, спостереження за процесом реалізації регіональних програм, виявлення проблем розвитку регіонів та причин їх виникнення, підвищення ефективності управлінських рішень. Для проведення такого моніторингу залучені як органи місцевого самоврядування, так і міністерства й відомства.

Для ефективного проведення цього моніторингу також украй важливо мати достатнє та достовірне інформаційне забезпечення майнового і ресурсного потенціалу в органах управління територіальними громадами.

На сьогодні **інформаційне забезпечення розвитку та управління в територіальних громадах** представлено системою бухгалтерського та бюджетного обліку в органах місцевого самоврядування, системою інформації органів статистики на місцях, що останнім часом дуже скоротилась та не забезпечує достатнього масиву інформації для управління, системою погосподарського обліку в органах місцевого самоврядування та системою земельно-кадастрового обліку.

Земельно-кадастровий облік. Інформаційне забезпечення щодо землекористування у регіональному розрізі забезпечується системою Державного земельного кадастру, яка перебуває у відданні Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. Державний земельний кадастр — це єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення та обмеження у використанні. Кадастр містить дані про кількісну та якісну характеристику земель, їхню оцінку, розподіл між власниками і користувачами. Значна частина такої інформації на сьогодні є доступною завдяки програмно-апаратному комплексу Національної кадастрової системи та роботі електронних сервісів Публічної кадастрової карти. Наприкінці 2019 року за допомогою Публічної кадастрової карти відкрито публічний доступ до досить цікавої інформації про землі лісового фонду, землі природно-заповідного фонду, місцезнаходження родовищ і проявів корисних копалин, спецдозволи на користування надрами України.

На сьогодні інформаційними шарами Публічної кадастрової карти, що доступні для публічного перегляду на її сайті <https://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>, є: кадастровий поділ, архівні ділянки, ділянки з помилками геометрії, обмеження у використанні земель, розпорядження сільськогосподарськими землями, адміністративно-територіальний устрій, обласні центри, незареєстровані території, ґрунти, прибережні захисні смуги, ліси, природно-заповідний фонд, геонадра, родовища корисних копалин, нафто- і газові свердловини, смарагдова мережа. Інформація щодо нормативно-грошової оцінки земель доступна на порталі нормативно-грошової оцінки Держгеокадастру. До відповідної інформації Державного земельного кадастру надається доступ посадовим особам органів виконавчої влади.

Інші потоки інформації про землі територіальної громади формуються державними кадастровими реєстраторами територіальних органів Держгеокадастру по регіонам та надаються районним державним адміністраціям, районним, міським, сільським, селищним радам за допомогою адміністративної звітності з кількісного обліку земель за формами: № 11-зем (квартальна) «Звіт про землі та земельні ділянки за цільовим призначенням і формами власності»; № 12-зем (річна) «Звіт про землі та земельні ділянки за власниками та користувачами, формами власності»; № 15-зем (квартальна) «Звіт про землі та земельні ділянки за цільовим призначенням та угіддями»; № 16-зем (річна) «Звіт про землі та земельні ділянки за власниками та угіддями».

Попри наявність Державного земельного кадастру та адміністративної звітності, часто об'єднані громади не знають чітких меж своїх населених пунктів, не володіють інформацією щодо вартості земельних ресурсів, що належить місцевим громадам, для прогнозування надходжень від плати за землю.

Погосподарський облік у територіальній громаді. Один із обов'язків органів місцевого самоврядування — ведення погосподарського обліку. Починаючи з 2017 року, в Україні діє нова методологія організації та ведення погосподарського обліку, затверджена наказом Державної служби статистики України від 11.04.2016 № 51 «Про затвердження Інструкції з ведення погосподарського обліку в сільських, селищних та міських радах» [13]. Згідно з Інструкцією, місцева рада може самостійно ухвалювати рішення щодо виду та формату ведення погосподарського обліку. На сьогодні масового застосування набула автоматизована форма погосподарського обліку в громадах. Запровадження автоматизованого обліку — повноцінна та сучасна альтернатива веденню паперової погосподарської книги. Такий підхід дозволяє значно полегшити збір і пошук статистичних даних, а також відкрити нові можливості управління місцевими фінансами. На сьогодні функціонує кілька найбільш розповсюджених програм автоматизованого обліку, серед них: система електронного погосподарського обліку «Розумне село», програмний комплекс «Погосподарський облік для сільських, селищних рад». Обидві програми розроблено спеціально для ведення обліку в селі та рекомендовано Державною службою статистики України [14]. Система «Розумне село» — це перша комплексна електронна інформаційно-аналітична система, що призначена для автоматизації діяльності територіальних громад України. Комп'ютерна програма «Розумне село» — інструмент для сільських і селищних рад у формі програмного комплексу з ведення погосподарських книг, статистичного обліку землі, нерухомості, транспорту, свійських тварин і худоби відповідно до норм Інструкції [13]. Програмний комплекс «Розумне село» являє собою єдину багаторівневу електронну інформаційну систему, що призначена для полегшення повсякденної роботи працівників адміністрацій територіальних громад, виконавчих комітетів сільських і селищних рад [14]. Сьогодні програма «Розумне село» активно експлуатується на Західній Україні. Відгуки свідчать, що автоматизація погосподарського обліку за допомогою цього комплексу значно економить час і полегшує пошук даних, а також зменшує кількість помилок.

Інший програмний комплекс — «Погосподарський облік для сільських, селищних рад» — це проект Головного управління статистики в Івано-Франківській області. Першими систему «Погосподарський облік» мали можливість спробувати сільські та селищні ради на Прикарпатті, та сьогодні цим програмним комплексом користуються тисячі сільських рад по всій Україні [15].

Порівняно з комплексом «Розумне село», програма «Погосподарський облік» має більш простий і лаконічний дизайн. Але функціонал програми вирішує усі проблеми ведення погосподарського обліку села. Наприклад, за потреби у програмі можна швидко сформувати доступну аналітичну інформацію: соціальний паспорт, вихідні таблиці, вікову структуру населення, довідки для населення. Також у комплексі є можливість одержання повної і різнобічної інформації про будь-якого жителя за будь-який період засобами швидкого й ефективного пошуку за реквізитами: ПІБ, адреса, дата народження тощо. Існує спеціальна версія «Погосподарського обліку» для районної ради, що допомагає налагодити комунікацію між усіма селами району [15]. Програмний комплекс «Погосподарський облік у сільських, селищних радах району (міста)» є продовженням програмного комплексу «Погосподарський облік для сільських, селищних рад» і забезпечує формування зведеної інформації по сільських (селищних) радах.

Окремий програмний комплекс з однойменною назвою призначений для формування «Паспорта населеного пункту», який забезпечує проведення моніторингу трансформаційних процесів щодо розвитку сільських територій і містить комплекс показників, які характеризують: соціально-економічну ситуацію; демографічну ситуацію; екологічну ситуацію; зайнятість населення, у тому числі за межами сільради, району, області, України; матеріально-технічне забезпечення; наявність і використання земельних ресурсів; об'єкти соціальної інфраструктури (житло, освітні заклади, медичні установи, заклади культури і спорту, торгівлі, ресторанного господарства, побуту, зв'язку, інженерного забезпечення, музеї, заповідники, тощо); інженерне забезпечення [16].

У Вінницькій області з метою поліпшення організації та належного ведення погосподарського обліку, мінімізації часу на отримання різноманітної інформації як у цілому по місцевій раді та її населених пунктах, так і по окремому домогосподарству, з 2007 року запроваджено технологію електронного ведення погосподарського обліку з використанням автоматизованої інформаційної системи. Таку автоматизовану систему обробки інформації сільських рад упроваджено більш як у 670 місцевих радах області, які здійснюють погосподарський облік [17].

Інвентаризація ресурсного та економічного потенціалу громади. Отже, у частині земельного та погосподарського обліку територіальні громади володіють інформацією. Немає зауважень до бухгалтерського та бюджетного обліку, оскільки в цьому разі йдеться про контроль з боку держави, зокрема щодо цільового використання бюджетних коштів. При цьому не слід забувати про інші, не менш значимі ресурси, які перш за все формують інвестиційну привабливість регіону, однак щодо яких відсутня узагальнена і достовірна інформація, яка б у зведеному варіанті могла би бути презентована потенційному інвесторові. Серед таких ресурсів: об'єкти і суб'єкти підприємництва, природно-енергетичні ресурси території, соціально-інфраструктурні об'єкти, об'єкти культурно-історичного значення. Для формування інформаційної бази щодо наявності цих активів у громаді та потенціалу їх використання важливим є проведення їхньої суцільної інвентаризації з подальшим формуванням відповідної інформаційної бази. З метою їх виявлення, запровадження їхнього достовірного обліку, кількісного, якісного, бухгалтерського, важливим є впровадження в сільських територіальних громадах *цілісного алгоритму дій, спрямованого та формування обліково-інформаційного забезпечення їх розвитку*. В основі цього алгоритму — *проведення суцільної розширеної інвентаризації активів територіальної громади та її ресурсного потенціалу* (далі — інвентаризації).

Для територіальних громад, особливо сільських населених пунктів, актуальним є розроблення відповідних рекомендацій, метою яких би було надання органам управління в сільських територіальних громадах практичної допомоги у проведенні інвентаризації та формуванні інформаційної бази для виявлення, оцінки та подальшого управління ресурсним потенціалом громади, визначення напрямів його використання та примноження, залучення інвестицій і додаткового фінансування для забезпечення розвитку території.

Інвентаризація має бути здійснена з **метою** встановлення або оновлення інформації про поточний стан усіх наявних об'єктів, які мають для громади інтерес із комерційної, суспільної та інших позицій, виявлення тих об'єктів, які не враховувалися і не обліковувалися як такі, що можуть реально чи потенційно приносити користь громаді, встановлення реального та перспективного потенціалу розвитку громади у підприємницькому, культурному, туристичному, рекреаційному та інших аспектах.

До **об'єктів інвентаризації** у територіальній громаді слід включити:

- майно і кошти, що належать громаді (фінансово-майновий потенціал);
- об'єкти погосподарського обліку (людський потенціал регіону, погосподарська інвентаризація);
- об'єкти і суб'єкти підприємництва (підприємницькі ресурси громади — економічний потенціал);
- земельні та просторові ресурси території громади (природний потенціал)
- природно-енергетичні ресурси території (природний потенціал: водні, лісові, корисні копалини);
- соціально-інфраструктурні об'єкти (соціально-інфраструктурний потенціал);
- об'єкти культурно-історичного значення (культурно-історичний потенціал).

Кожен із об'єктів інвентаризації має власну специфіку ідентифікації. Майнові та фінансові ресурси громади потребують оцінки щодо порівняння даних обліку та фактичної наявності, а також установа об'єктів, які не використовуються або використовуються не за призначенням.

У частині інвентаризації природного потенціалу, зокрема земельних ресурсів, важливо визначити статус земель, їхніх реальних власників і користувачів, а також встановити, які землі не використовуються, використовуються неефективно або не за цільовим призначенням.

У частині інвентаризації решти об'єктів інформація, яка отримується за її результатами, не має порівняльного характеру, а лише описово-перспективний. Метою інвентаризації цих об'єктів є формування у керівництва громади і в кожного її члена чіткої картини того, яким потенціалом вона вже володіє та що потрібно для його підтримки та розвитку, а також усвідомлення того, у яких сферах її життя існують перспективи для росту і розвитку.

Процес інвентаризації активів і ресурсного потенціалу територіальних громад повинен включати такі етапи:

1. Збір фактичної інформації за видами ресурсів.
2. Занесення інформації про ресурси до інвентарних реєстрів згідно із розробленим технічним завданням.
3. Ідентифікація прав власності та прав користування ресурсами.
4. Порівняння з наявними даними обліку (бухгалтерського, погосподарського, статистичного і земельного) та оприбуткування у разі відповідності критеріям визнання у складі активів територіальної громади.
5. Синхронізація даних інвентарних реєстрів з відповідними базами даними в програмах автоматизованого обліку, що функціонують у територіальній громаді.

Для належного узагальнення інформації про наявні ресурси в розпорядженні громади доцільним є використання програмних комплексів, призначених для ведення погосподарського обліку з відповідним подальшим формування паспорта населеного пункту. Такими програмними продуктами є: програмний комплекс «Погосподарський облік для сільських, селищних рад»; програмний комплекс «Погосподарський облік у сільських, селищних радах району (міста)»; програмний комплекс «Паспорт населеного пункту».

Початку інвентаризації передують відповідні рішення про її проведення. Рішення про проведення інвентаризації має бути обговорене і доведене до відома кожного члена громади для попередження спротиву інвентаризаційним діям і максимального сприяння роботі інвентаризаційної комісії. Адже якщо рішення про проведення інвентаризації ухвалюється колегіально, а кожен член громади чітко розуміє, з якою метою витрачається часовий ресурс і ресурс людських зусиль, це забезпечує і відповідну її інтенсивність, і належне оформлення, і зацікавленість кожного члена громади у її кінцевому результаті.

Для проведення інвентаризації у громаді створюється робоча комісія, до якої рекомендується включити таких осіб: сільський голова; бухгалтер сільської ради; землевпорядник сільської ради; економіст сільської ради; представники депутатського корпусу; спеціаліст з погосподарського обліку сільської ради; економісти та фахівці з питань земельних відносин передових підприємств, що функціонують на території громади, у тому числі державних і комунальних; державний реєстратор; інші зацікавлені особи — активісти, члени громади, які виявили бажання брати безпосередню участь у виконанні завдань з інвентаризації.

Інвентаризація проводиться повним складом інвентаризаційної комісії та у присутності матеріально відповідальних осіб. Для безпосереднього проведення інвентаризації на місцях зберігання цінностей і на ділянках діяльності громади створюються робочі інвентаризаційні комісії. До складу робочих інвентаризаційних комісій включаються представники апарату управління, бухгалтерської служби та досвідчені спеціалісти, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік (інженери, технологи, механіки, виконавці робіт, товарознавці, економісти, бухгалтери).

Окрім загальноприйнятих і закріплених у відповідних законодавчих нормах [18—20] положень інвентаризації, на особливу увагу заслуговують ті її об'єкти, що не є обліковуваними в громаді, однак становлять неабияку цінність для нарощення її ресурсно-

економічного потенціалу та підвищення інвестиційної привабливості регіону. Такими нетрадиційними об'єктами інспектування обов'язково мають стати: об'єкти і суб'єкти підприємництва (підприємницькі ресурси громади — економічний потенціал); просторові ресурси території громади (природний потенціал); природно-енергетичні ресурси території (природний потенціал: водні, лісові, корисні копалини); соціально-інфраструктурні об'єкти (соціально-інфраструктурний потенціал); об'єкти культурно-історичного значення (культурно-історичний потенціал).

Наприклад, при інвентаризації передбачається проведення суцільного обстеження та оцінки природно-просторового і, паралельно, демографічного потенціалу територіальних громад у контексті встановлення енергопотреб території щодо розгляду питання про прогнозування оптимального розміщення і співвідношення різних типів потужностей відновлювальної енергетики у взаємозалежності з потребами енергоспоживання території. Зокрема, результати такої інвентаризації мають забезпечити інформацію за вхідним і результативним параметрами:

1. Узагальнені дані щодо наявного соціально-демографічного стану території (кількість населення, домогосподарства, землеволодіння) для формування потреби енергоспоживання домогосподарств у межах території.

2. Узагальнені дані для оцінки потенціалу усіх відновлюваних (природних) джерел енергії (вітрової, сонячної, гідро-, теплової енергії, земельний, водний, лісовий фонд, біомаса) для формування загального енергетичного потенціалу (ресурсу) території.

Передбачається, що застосування таких методик інвентаризації забезпечить формування масивів даних щодо споживання електроенергії в регіоні, розвитку демографічної ситуації та наявного енергетичного ресурсу території для подальшого оптимального формування біоенергетичних кластерів і планування потужностей та інфраструктури відновлюваної енергетики в межах територіальної громади.

Це тільки один із прикладів застосування результатів інвентаризації ресурсного потенціалу громади, що підтверджує перспективність проведення такої роботи в громадах.

Наступним кроком обліково-інформаційного алгоритму розвитку сільських територіальних громад України є структуризація отриманої інформації за результатами інвентаризації та доповнення паспорта населеного пункту (у разі його наявності). За відсутності паспорта населеного пункту результати інвентаризації є інформаційною основою для його розроблення (*табл.*). Постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» передбачено створення паспортів об'єднаних територіальних громад і затверджено форму такого паспорта. Однак, як свідчать результати регіональних опитувань, що періодично проводяться Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України, такі паспорти формуються далеко не у всіх територіальних громадах. Форма, що на сьогодні затверджена, містить досить обмежену інформацію і ніяким чином не визначає інвестиційний потенціал регіону.

Таблиця

Запропонована структура інформації для підготовки інвестиційного паспорта населеного пункту (за результатами інвентаризації активів і ресурсного потенціалу територіальної громади)

	Розділ	Характеристика та склад показників
1.	Історичні відомості	Коротка історична довідка Почесні громадяни
2.	Загальні відомості	Територія населеного пункту Схематична карта Мережа шляхів Транспортне сполучення
3.	Відомості регіональної статистики	<i>Дані щодо основних показників розвитку регіону за останні 3 роки, що дають можливість сформувати уявлення про рівень розвитку, тенденції в економіці, сільському господарстві, інших інвестиційно важливих показниках</i>

4.	Фінансово-майновий потенціал	<i>Сукупність чистих активів громади, що відображена у фінансовій звітності відповідного органу місцевого самоврядування та всіх підприємств комунальної власності, розташованих на території громади.</i>
4.1.	Фінансові ресурси	<i>Грошові кошти органів місцевого самоврядування та фінансові ресурси підприємств і організацій, а також населення, що залучаються місцевими органами влади для забезпечення економічного і соціального розвитку регіону.</i> 1 Кошти місцевих бюджетів та зведеного бюджету області, призначені для цілей розвитку регіону. 2 Кошти державного бюджету (фінансова підтримка з боку держави) 3 Небюджетні кошти шляхом участі в реалізації регіональних проєктів бізнесу, населення, громадських структур тощо
4.2.	Майнові ресурси	<i>Сукупність основних матеріальних активів, що є на балансі органів місцевого самоврядування та підприємств комунальної власності.</i> 1 Основні засоби 2 Нематеріальні активи 3 Інші необоротні матеріальні ресурси
5.	Людський потенціал	<i>Кількісний склад людських ресурсів (населення) регіону, з відповідною диференціацією за віком, а також освітніми, професійними, творчими, соціальними, економічними властивостями та можливостями.</i>
5.1.	Населення	<i>Сукупність людей, які проживають на певній території (у країні, області, місті, районі, селі тощо).</i> 1 Соціально-демографічна характеристика населення 2 Чисельність та структура населення за результатами переписів населення
5.2.	Трудові ресурси	<i>Частина працездатного населення регіону, яка за своїм фізичним розвитком, розумовими здібностями і знаннями здатна працювати</i> 1 Зайнятість населення 2 Потенційні робочі місця для населення 3 Середній заробіток за різними категоріями працівників
6.	Економічний потенціал	<i>Сукупні можливості підприємств, суб'єктів господарювання та домогосподарств провадження підприємницької діяльності для забезпечення споживчих потреб регіону, податкових надходжень до місцевого бюджету</i>
6.1.	Наявний	1 Кількість та розподіл підприємств за формою власності 2 Кількість та розподіл підприємств за видами діяльності 3 Кількість та розподіл підприємств за обсягами діяльності 4 Кількість та розподіл підприємств за розміром податкових платежів, що сплачуються до місцевого бюджету 5 Кількість домогосподарств, що здійснюють сільськогосподарську діяльність та частково реалізують вирощену/вироблену продукцію (за видами продукції) 6 Наявність кооперативних формувань, потенціал та умови їх створення на території громади
6.2.	Перспективний	Розділ передбачає розкриття інформації, щодо наявних бізнес-планів, стартапів, потенційних варіантів розвитку підприємництва та території з зазначенням напрямів підтримки та стимулювання інвестора з боку органів самоврядування
7.	Природний потенціал	<i>Сукупність природних ресурсів та природних умов навколишнього природного середовища наявних на території громади, використання яких забезпечує розвиток окремих прибуткових видів діяльності для домогосподарств, приватних та комунальних суб'єктів господарювання, а також додаткові фінансові надходження до бюджету</i>
7.1.	Природні ресурси	1 Земельні ресурси 2 Мінерально-сировинні (корисні копалини) 3 Водні ресурси (за напрямками використання) 4 Лісові ресурси (за напрямками використання) 5 Ресурси флори, фауни (за видами та напрямками використання) 6 Рекреаційні ресурси
7.2.	Природні умови	1 Територіальне розташування регіону та його ландшафт, що можуть бути потенційно привабливими для інвестування в розвиток інфраструктури туризму та відпочинку

		<p>2 Особливості клімату, що покращують чи погіршують умови життя та господарювання на території громади</p> <p>3 Потенційні варіанти розвитку зеленого туризму</p> <p>4 Наявність природних пам'яток, що становлять потенційну цінність для розвитку території та залучення інвестицій</p> <p>5 Парки, заповідники, об'єкти, що можуть бути потенційно облаштовані під такі</p>
8.	Соціально-інфраструктурний потенціал	<p><i>Сукупність елементів соціальної сфери та інфраструктури регіону та їх здатність задовольняти потреби населення регіону медичного, побутового, освітнього, культурного, транспортного і житлово-комунального характеру.</i></p> <p>1 Житловий фонд</p> <p>2 Заклади освіти і спорту</p> <p>3 Охорона здоров'я та соціальна допомога</p> <p>4 Торгівля і ресторанне господарство</p> <p>5 Сфера побутових послуг</p> <p>6 Транспортні сполучення та їх стан</p>
9.	Культурно-історичний потенціал	<p>1 Наявність культурних пам'яток, що можуть бути інвестиційно привабливими</p> <p>2 Наявність історичних пам'яток, що можуть бути інвестиційно привабливими</p>

Примітка. Розробка авторів.

Описаний обліково-інформаційний алгоритм розвитку сільських територіальних громад, що включає проведення суцільної інвентаризації активів і ресурсного потенціалу та подальше формування інвестиційного паспорту території є відправною точкою у механізмі обліково-інформаційного забезпечення капіталізації фінансово-економічного та просторово-природного потенціалу сільських громад. Його наступними кроками має стати розроблення і затвердження методик оцінки виявлених активів з метою постановки на баланс; розроблення рекомендацій з ведення їхнього бюджетного і господарського обліку; формування додатків до фінансової звітності та оновлення форм статистичної звітності.

Висновки. Використання нових розробок дозволяє органам місцевого самоврядування якісно підвищити ефективність управління територіями та сприяє спільній роботі влади і громади. Реалізація описаного в публікації обліково-інформаційного алгоритму розвитку сільських територіальних громад України, в основі якого — інвентаризація та чіткий облік майна і ресурсів, забезпечить: упорядкування інформації про вартість і склад ресурсів територіальних громад; інформаційне забезпечення розробки інвестиційного паспорта регіону; можливість аналізу та економічної оцінки стану, структури ресурсів, виявлення чинників, які впливають на формування і використання ресурсної бази. Інформація, узагальнена за результатами проведеної інвентаризації, буде надійним джерелом для оцінки фінансово-економічного та інвестиційного потенціалу регіону; виявлення фінансових та економічних резервів розвитку території формування прогнозів розвитку; виявлення недоліків і розроблення напрямів поліпшення соціально-економічного стану в громаді; використання під час підготовки регіональних програм розвитку регіону, визначення спеціалізації та тенденцій сталого розвитку.

Література

1. Жук В. М. Капіталізація національного багатства України: вартість земель сільськогосподарського призначення : наукова доповідь / В. М. Жук, Ю. С. Бездушна. — Київ : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2019. — 48 с.
2. Жук В. М. Обіг земель сільськогосподарського призначення в селозберігаючій моделі аграрного устрою України : наукова доповідь / В. М. Жук. — Київ : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2017. — 96 с.
3. Жук В. М. Наукові основи розвитку аграрного підприємництва та сільських територій за селозберігаючою моделлю : наукова доповідь / В. М. Жук, Я. М. Гадзало. — Київ : ННЦ ІАЕ, 2015. — 40 с.
4. Бездушна Ю. С. Методологія обліку і оцінки фінансових інструментів та її застосування аграрними підприємствами / Ю. С. Бездушна // Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. — 2010. — Вип. 53. — С. 18—23.
5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку та оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності в бюджетних установах / В. М. Жук, Ю. С. Рудченко та ін. // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 2. — С. 75—98.

6. Облік основних засобів в ринкових умовах : навч. посібник / за ред. Н. Л. Жук. — Київ : Всеукраїнський інститут права і оцінки, 2011. — 286 с.
7. Жук В. М. Облікове забезпечення інвестиційної привабливості та безпеки підприємства й аграрної галузі: практичне керівництво / В. М. Жук, Б. В. Мельничук, Ю. С. Бездушна, О. В. Волошина, Н. Л. Жук, В. М. Метелиця, С. М. Остапчук, Є. Ю. Попко, Л. С. Стецюк, Н. М. Столярчук. — Київ : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. — 88 с.
8. Ресурсний потенціал регіону : навч. посіб. / авт.-упоряд. : М. К. Орлатий, С. А. Романюк, І. О. Дегтярьова та ін. ; за заг. ред. М. К. Орлатого. — Київ : НАДУ, 2014. — 724 с
9. Децентралізація : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/en/about>.
10. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 13. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
12. Про Затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 856 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>.
13. Про затвердження Інструкції з ведення господарського обліку в сільських, селищних та міських радах : Наказ Державної служби статистики України від 11.04.2016 № 56 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0689-16> (11.02.2020).
14. Інформаційно-аналітична система «Розумне село» : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://sisoftware.biz/portfolio/smart-village> (11.02.2020).
15. Сучасна господарська книга : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://news.lexstatus.com.ua/suchasna-pogospodarska-kniga>.
16. Паспорт сільського населеного пункту : портал інформаційного забезпечення органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.informrada.com.ua/products/pasport>.
17. Господарський облік [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Вінницькій області : офіційний сайт. — Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/2011-03-31-11-53-27.html>.
18. Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 476 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2019-%D0%BF#n95>.
19. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
20. Про затвердження Методики проведення інвентаризації об'єктів державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121-2005-%D0%BF>.

Стаття рекомендована до друку 11.05.2020

© Жук В. М., Шерстюк О. Л.,
Бездушна Ю. С.

References

1. Zhuk, V. M., & Bezdushna, Yu. S. (2019). *Kapitalizatsiia natsionalnoho bahatstva Ukrainy: vartist zemel silskohospodarskoho pryznachennia* [Capitalization of national wealth of Ukraine: the value of agricultural lands]. Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky» [in Ukrainian].
2. Zhuk, V. M. (2017). *Obih zemel silskohospodarskoho pryznachennia v selozberihaiuchii modeli ahrarnoho ustroiu Ukrainy* [Circulation of agricultural lands in the village-preserving model of the agrarian system of Ukraine]. Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky» [in Ukrainian].
3. Zhuk, V. M., & Hadzalo, Ya. M. (2015). *Naukovi osnovy rozvytku ahrarnoho pidpriemnytstva ta silskykh terytorii za selozberihaiuchoiu modelliu* [Scientific bases of development of agrarian entrepreneurship and rural territories according to the village-preserving model]. Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky» [in Ukrainian].
4. Bezdushna, Yu. S. (2010). Metodolohiia obliku i otsinky finansovykh instrumentiv ta yii zastosuvannia ahrarnymy pidpriemstvamy [Methodology of accounting and evaluation of financial instruments and its application by agricultural enterprises]. *Ahrarnyi visnyk Prychornomia. Ekonomichni nauky — Agrarian Bulletin of the Black Sea Region. Economic Sciences*, 53, 18—23 [in Ukrainian].
5. Zhuk, V. M., & Rudchenko, Yu. S. (2008). Metodichni rekomendatsii z bukhholderskoho obliku ta otsinky prav na obiekty intelektualnoi vlasnosti v biudzhetykh ustanovakh [Methodical recommendations on accounting and assessment of intellectual property rights in budgetary institutions]. *Oblik i finansy APK — Accounting and Finance of AIC*, 2, 75—98 [in Ukrainian].
6. Zhuk, N. L. (Ed.). (2011). *Oblik osnovnykh zasobiv v rynkovykh umovakh* [Accounting for fixed assets in market conditions]. Kyiv: Vseukrainskyi instytut prava i otsinky [in Ukrainian].
7. Zhuk, V. M., Melnychuk, B. V., Bezdushna, Yu. S., Voloshyna, O. V., Zhuk, N. L., Metelytsia, V. M., Ostapchuk, S. M., Popko, Ye. Yu., Stetsiuk, L. S., & Stoliarchuk, N. M. (2013). *Oblikove zabezpechennia investytsiinoi pryvabyvosti ta bezpeky pidpriemstva v ahrarnoi haluzi* [Accounting providing of investment attractiveness and security of the enterprise of agrarian industry]. Kyiv: TOV «Vseukrainskyi instytut prava i otsinky» [in Ukrainian].
8. Orlatyi, M. K., Romaniuk, S. A., & Dehtiarova, I. O. *Resursnyi potentsial rehionu* [Resource potential of the region]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
9. *Detsentralizatsiia : ofitsiinyi sait* [Decentralization : official site]. (n. d.). Retrieved from : <https://decentralization.gov.ua/en/about> [in Ukrainian].
10. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014). *Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlyady v Ukraini : Rozporiadzhennia vid 01.04.2014 № 333-r* [On approval of the Concept of reforming local self-

- government and territorial organization of power in Ukraine: Order dated 01.04.2014 № 333-r]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2015). Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 157-VIII [On voluntary association of territorial communities: Law of Ukraine of 05.02.2015 № 157-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 13. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> [in Ukrainian].
 12. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2015). *Pro Zatverdzhennia Poriadku ta Metodyky provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatynosti realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky: Postanova vid 21.10.2015 № 856* [On Approval of the Procedure and Methodology for monitoring and evaluating the effectiveness of state regional policy: Resolution of 21.10.2015 № 856]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF> (11.02.2020). [in Ukrainian].
 13. Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy. (2016). *Pro zatverdzhennia Instruksii z vedennia pohospodarskoho obliku v silskykh, selyshchnykh ta miskykh radakh: Nakaz vid 11.04.2016 № 56* [On approval of the Instruction on economic accounting in village, settlement and city councils: Order dated 11.04.2016 № 56]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0689-16> [in Ukrainian].
 14. *Informatsiino-analitychna systema «Rozumne selo» : ofitsiyni sait* [Information-analytical system «Smart Village»: official site]. (n. d.). Retrieved from <https://sisoftware.biz/portfolio/smart-village> [in Ukrainian].
 15. *Suchasna pohospodarska knyha: ofitsiyni sait* [Modern economic book: official site]. (n. d.). Retrieved from <https://news.lexstatus.com.ua/suchasna-pogospodarska-kniga> [in Ukrainian].
 16. *Pasport silskoho naselenoho punktu: portal informatsiinoho zabezpechennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia* [Passport of a rural settlement: portal of information support of local self-government bodies]. (n. d.). Retrieved from <http://www.informrada.com.ua/products/pasport> [in Ukrainian].
 17. Holovne upravlinnia statyky u Vinnytskii oblasti. (n. d.). *Pohospodarskyi oblik* [Economic accounting]. Retrieved from <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/2011-03-31-11-53-27.html> [in Ukrainian].
 18. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2019). *Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia inventaryzatsii zemel ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakyykh postanov: Postanova vid 05.06.2019 № 476* [On approval of the Procedure for conducting an inventory of lands and recognizing as invalid certain resolutions: Resolution dated 05.06.2019 № 476]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2019-%D0%BF#n95> [in Ukrainian].
 19. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014). *Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia inventaryzatsii zemel ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakyykh postanov: Postanova vid 02.09.2014 № 879* [On approval of the Regulation on the inventory of assets and liabilities: Order dated 02.09.2014 № 879]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> [in Ukrainian].
 20. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2005). *Pro zatverdzhennia Metodyky provedennia inventaryzatsii obektiv derzhavnoi vlasnosti: Postanova vid 30.11.2005 №1121* [On approval of the Methodology of inventory of state property: Resolution dated 30.11.2005 №1121]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121-2005-%D0%BF> [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 11.05.2020

© Zhuk V., Sherstiuk O.,
Bezdashna Y.